

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф.д.ик.н. Румен Василев ГЕЧЕВ, научна специалност: *Политическа икономика*, научно направление *3.8 Икономика*, научна организация: *УНСС*

Относно: конкурс за доцент по научна специалност: *Политическа икономика* (Микроикономика и Макроикономика: потребление и спестяване), научно направление: *3.8 Икономика*, в УНСС.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра Икономикс, ОИФ на УНСС съгласно Решение на АС № 4/26.06.2024 г. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 2938/15.10.2024 г. на Ректора на УНСС.

2. Информация за кандидатите в конкурса

Димитър Дамянов е редовен преподавател в катедра Икономикс, УНСС от януари 2010 г., т.е. почти 15 години. Той има солидна академична подготовка в областта на икономическите науки. Средно образование завършва в Национална търговско-банкова гимназия през 2001 г., след което последователно завършва бакалавърска (2001-2005) и магистърска степен (2006-2008 г.) на образование в УНСС, специалност Макроикономика. През 2016 г защитава успешно докторска дисертация в УНСС. От 2017 г е главен асистент в катедра Икономикс, като изнася лекции в екип с хабилитирани преподаватели по няколко дисциплини.

За неговата академична квалификация допринасят също проведен квалификационен курс, организиран от (UNCTAD) и специализации в университети в Румъния и Русия. От 2015 до 2023 г. е член на Факултетния съвет на Общикономически факултет, УНСС. Бил е Зам.-директор (2010-2022 г.) и старши експерт (2007-2009 г.) на Университетският център за мобилност на студенти.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Съгласно представения документ от *Съвета по хабилитация на УНСС, по професионални направления с акредитирани докторски програми в научна област 3. Социални, стопански и правни науки* гл.ас. Дамянов изпълнява всички национални и допълнителни за УНСС количествени и качествени показатели, изисквани за академичната длъжност доцент. Общата сума от раздели I + II от Картата за изпълнение на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „Доцент” в УНСС възлиза на **1391 точки. Това е почти два пъти над изискуемият минимум от 720 точки.** Зад количествените показатели стои реално качествено покритие. Основание за такъв извод са убедителният списък от публикации на кандидата в научни списания, публикувани доклади от конференции, участие в научни проекти и др. Картата за изпълнение отразява и неговият богат преподавателски опит в основни и специализирани курсове в областта на Макро и Микро икономиката.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Гл. ас. Димитър Дамянов има 16 годишен опит като преподавател по Икономикс в едноименната катедра на УНСС, в т.ч. еона година като хоноруван асистент и 15 години като редовен асистент и главен асистент. Водил е лекции самостоятелно и/или в екип с хабилитирани преподаватели по следните дисциплини: Основи на икономическата теория, Микроикономика, Макроикономика, Макроикономическа теория и анализи, Икономически растеж, Приложен икономикс, Макроикономически политики, Икономикс (пред докторанти). През последните години, освен воденето на основни курсове по Макро и Микроикономика, той задълбочава своята специализация в изследването и преподаването на Микро и Приложна Икономика. Научните му интереси спомагат за утвърждаването му като перспективен преподавател в областта на Приложния Икономикс, където проблематиката на спестяванията и потреблението заемат особено място. В този смисъл, изследователските му интереси и публикациите в тази област напълно съвпадат с интересите на катедрата за осигуряване на

подготвени преподаватели по специализираните курсове в 3-ти и 4-ти курс на бакалавърска степен, както и тези в образователна степен “Магистър” и образователно-научна степен “Доктор”.

Колегата Дамянов се ползва с авторитет сред студентите и е уважаван от преподавателите в нашият университет. Използва съвременни методи и техники на преподаване, изяснява материала на достъпен и убедителен за студентите език. Очертава се като един от перспективните преподаватели на катедрата, който умело съчетава изследователската и преподавателската работа. Той е вискателен и отдаден на академичната професия.

5. Обща характеристика на представените научни трудове/публикации

Научните изследвания на гл.ас. Д. Дамянов са обособени в две направления. Първото е в областта на международните сравнителни макроикономически изследвания и по-конкретно проблематиката на конвергенцията на страните от Югоизточна Европа към специфичната финансово-икономическа среда на еврозоната. Фокусът в неговите публикации по тази тематика е поставен върху структурата и динамиката на растежа на БВП на избраните за сравнителния анализ страни. Изследват се количествените и качествените параметри на растежа в отделните национални стопанства, извеждат се общите тенденции и националните специфики. Сравнителният анализ е осъществен на основата на конвергентните критерии, направена е оценка на източниците и факторите на растежа. Равнището на производителността на труда и на доходите в България и другите страни от ЕС са правилно избрани като критерии за оценка на потенциала и достигнатата степен на конвергенция на отделните страни подготвящи икономиките си за евентуално членство в Еврозоната или в ЕС, какъвто е случаят със страните от Западните Балкани.

Към международните аспекти на икономическите отношения като обект на изследване от гл. ас. Дамянов може да се посочи анализът на тенденциите в развитието на икономическо взаимодействие между страните от Евразийския съюз. Този анализ е в контекста на възможностите за сътрудничество и за извличането на синергичен ефект,

доколкото този Съюз предлага значим пазарен и научно-технологичен потенциал, както и потенциал за привличане на преки и портфейлни инвестиции в България.

Второто направление, очертаващо се като основно и перспективно за кандидата, е в областта на приложният Микроикономикс и по-специално *задълбочените изследвания на релациите производителност на труда: доходи: спестявания: потребление*. Това направление основателно се разглежда от колегата Дамянов като относително самостоятелно, доколкото избраните показатели на микроикономическо равнище се изследват като резултиращи от равнището и тенденциите в макроикономическата среда. *Добре са очертани авторските му позиции* при критичният анализ на съвременните икономически теории и използваните в научната литература методологии и методи на изследване. Определено може да се каже, че *един от резултатите на неговите изследвания е възможността да бъдат използвани от държавните институции, разработващи и прилагащи политики на доходите и поддържането на устойчива покупателна способност на домакинствата*.

Гл. ас. Дамянов участва в седем научно-изследователски проекта с приложни резултати. Бих подчертал основните от тях: “Структурна конвергенция на българската икономика към Евразоната”, “България и Евразийски икономически съюз – възможности за сътрудничество” и “Функциониране на локалните производствени системи в условията на икономическа криза (Сравнителен анализ и бенчмаркинг на страните от ЕС и извън него)”.

Всъщност, двете направления на изследванията в публикациите на кандидата са само формално в различни раздели на Икономикса – Микроикономика и Международен (сравнителен) икономикс. По съдържание те взаимно се предполагат, доколкото равнищата на производителност на труда и производното от него равнище на доходите и на жизненият стандарт са основен конвергентен критерий за приемането йни в Евразоната. Същият критерий и системата от показатели към него е определящ за приемането на страните от Западните Балкани в ЕС.

Хабилизационен труд „Потребление на домакинствата в България: структурни особености, динамика и факторна обусловеност” е публикуван като монография 2024 г. от Издателският комплекс на УНСС (ISBN: 978-619-232-803-0). Той е общо 146 страници, в т.ч. увод, три глави, заключение, списък с използвана литература и приложение. В Първа и Втора Глава авторът демонстрира отлично познаване на литературата от наши и чужди автори по същата проблематика, която представлява перманентен интерес. Доходите и потреблението са задължителна компонента във всички модели на социално-икономическа политика. *Изведени са основните зависимости и тенденции на основните показатели за ЕС и неговите страни-членки.*

Гл. ас. Дамянов прави убедителен сравнителен анализ на показателите за България и другите страни от Съюза, извежда общото и различното между тях. Един от фокусите на изследването е влиянето на потреблението върху съвкупното търсене и чрез него върху динамиката на растежа на БВП. Като подчертава спецификата на потребителските разходи в съответствие с демографската структура на България и др. страни от ЕС, *той чрез количествен сравнителен анализ доказва, че едни и същи фактори при различна демографска структура имат различна степен на въздействие.*

На количествен и качествен анализ са подложени също въздействието върху съвкупното търсене на потреблението на домакинствата на отделните групи стоки (храни, облекло, напитки, тютюневи изделия и др.). Убедителни са и изводите по отношение на това как покачването на доходите влия върху промяна на еластичността на търсене на отделните групи стоки и услуги и как това от своя страна влияе върху растежа на БВП. Полезни за възможностите да се подобри и обогати политиката на доходите са изводите, до които стига авторът, касаещи регулативните инструменти за въздействие върху склонностите към спестяване и потребление и последваща промяна на поведението на потребителите.

6. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Според мен, от научните публикации на гл.ас. Д. Дамянов могат да бъдат изведени следните научно-приложни приноси:

- ◆ Систематизирани са адекватни показатели за потреблението и спестяването, съотносими към спецификата на българската икономика. Показани са взаимовръзките между тях, както и модификация на структурата им под въздействие на различни фактори. Апробирана е авторова методология, позволяваща да бъдат разграничени ефектите от тези фактори в краткосрочен и дългосрочен период.
- ◆ Направена е качествена и количествена оценка на въздействието на демографския срив в България върху структурата на потреблението, върху спестяванията и инвестициите и оттам върху механизма и динамиката на икономическия растеж.
- ◆ Анализирани са различията в протичането на конвергенцията на структурите на брутната добавена стойност в българската икономика на различните равнища на агрегираност – секторно и по групи икономически дейности. На тази основа е открито влиянието на отделните икономически дейности върху общото протичане на процеса.

7. Критични бележки и препоръки

- ◆ В бъдещи изследвания по зависимостите между доходи и потребление и тяхното отражение върху икономическия растеж да се вземат предвид моделът на данъка върху доходите на физически лица, необходимите равнища на социално осигуряване и финансирането на здравните услуги. Защото тези допълнителни фактори силно влияят върху склоността към спестяване и инвестиции.
- ◆ Потребителското поведение на домакинствата има своята самостоятелност, но тя не бива да бъде абсолютизирана. В бъдещи изследвания трябва да се включи тясната зависимост между предлагането и търсенето, което намира и пресечна точка в доходите и потребителските предпочитания. Защото е важно не само колко расте

потребителското търсене като абсолютна величина , но и дали, примерно, търсенето се задоволява предимствено от вносни или от стоки собствено производство.

♦ На този етап гл.ас. Дамянов има достатъчно публикации и участв в изследователски проекти. Но следваща стъпка задължително трябва да бъде публикуване и в чужди водещи списания, международни конференции и разработки с международно участие.

8. Заключение

Имайки предвид демонстрираните академични качества на гл.ас. Димитър Дамянов на утвърждаващ се изследовател и преподавател, уверено предлагам на научното жури да му бъде присъдено академичното звание “доцент”.

03.12.2024 г.
София

Подпис:
/проф.д.ик.н. Р. Гечев/

REVIEW

By: prof. Rumen Vasilev GECHEV, DSc, Scientific specialty “Political Economy”, Professional field 3.8. Economics, University of National and World Economy, Sofia

Subject: Competition for **associate professor** in the scientific specialty “Political economy (microeconomics and macroeconomics: consumption and saving), professional field 3.8. Economics, University of National and World Economy

1. Information about the competition

The competition has been announced for the needs of the Department of Economics, Faculty of General Economics of the UNWE in accordance with Decision of the Academic Council No. 4/26.06.2024. I participate in the scientific jury for the competition in accordance with Order No. 2938/15.10.2024 of the Rector of the UNWE.

2. Information about the candidates in the competition

Dimitar Damyanov has been a full-time lecturer at the Department of Economics, UNWE, since January 2010, i.e. almost 15 years. He has a solid academic background in the field of economic sciences. He completed his secondary education at the National Trade and Banking High School in 2001, after which he successively completed a bachelor's (2001-2005) and master's degree (2006-2008) at the UNWE, majoring in Macroeconomics. In 2016, he successfully defended his doctoral dissertation at the UNWE. Since 2017, he has been a senior assistant professor at the Department of Economics, teaching in a team with habilitated lecturers in several disciplines.

His academic qualifications also include a qualification course organized by UNCTAD and specializations at universities in Romania and Russia. From 2015 to 2023, he was a member of the Faculty Council of the Faculty of General Economics, UNWE. He was a senior expert (2007-2009) and Deputy Director (2010-2022) of the University Center for Student and Teacher Mobility.

3. Fulfillment of requirements for holding the respective academic title

According to the document presented by the Habilitation Council of the UNWE, in professional areas with accredited doctoral programs in the scientific field 3. Social, economic and legal sciences, Ch. Assist. Prof. Damyanov fulfills all national and additional for the UNWE quantitative and qualitative indicators required for the academic position of Associate Professor. The total sum for sections I and II of the Fulfilment of the quantitative requirements form for occupying the academic position of "Associate Professor" at the UNWE amounts to 1391 points. This is almost twice the required minimum of 720 points. Behind the quantitative indicators is a real qualitative coverage. The basis for such a conclusion is the convincing list of publications of the candidate in scientific journals, published conference papers, participation in research projects, etc. The Fulfillment form also reflects his extensive teaching experience in basic and specialized courses in the field of Macro and Microeconomics.

4. Assessment of the teaching activity of the candidate

Ch. Assistant Professor Dimitar Damyanov has 16 years of experience as a lecturer in Economics at the Department of the same name at the University of National and World Economy, including one year as a part-time assistant and 15 years as a full-time Assistant Professor and Chief Assistant Professor. He has lectured independently and/or in a team with habilitated lecturers in the following disciplines: Fundamentals of Economic Theory, Microeconomics, Macroeconomics, Macroeconomic Theory and Analyses, Economic Growth, Applied Economics, Macroeconomic Policies, Economics (for PhD students). In recent years, in addition to teaching basic courses in Macro and Microeconomics, he has deepened his specialization in the research and teaching of Micro and Applied Economics. His scientific interests help to establish him as a promising lecturer in the field of Applied Economics, where the issues of saving and consumption occupy a special place. In this sense, his research interests and publications in this field fully coincide with the interests of the department in providing prepared teachers for specialized courses in the 3rd and 4th year of the bachelor's degree, as well as those in the "Master" degree and the educational and scientific degree "Doctor".

Dimitar Damyanov enjoys authority among students and is respected by the teachers at our university. He uses modern teaching methods and techniques, clarifies the material in an accessible and convincing language for students. He emerges as one of the promising teachers of the department, who skillfully combines research and teaching work. He is demanding and dedicated to the academic profession.

5. Characteristics of the submitted scientific works/publications

The scientific research of Ch. Assist. Prof. D. Damyanov can be divided into two areas. The first is in the field of international comparative macroeconomic research and, more specifically, the issue of the convergence of the countries of Southeast Europe to the specific financial and economic environment of the Eurozone. The focus in his publications on this topic is placed on the structure and dynamics of GDP growth of the countries selected for comparative analysis. The quantitative and qualitative parameters of growth in individual national economies are studied, general trends and national specifics are also derived. The comparative analysis is carried out on the basis of the convergence criteria, and an assessment of the sources and factors of growth is made. The level of labor productivity and income in Bulgaria and other EU countries are correctly chosen as criteria for assessing the potential and the achieved degree of convergence of individual countries preparing their economies for possible membership in the Eurozone or the EU, as is the case with the countries of the Western Balkans.

Among the international aspects of economic relations, another subject of research by Ch. Assistant Professor Damyanov, is the analysis of trends in the development of economic interaction between the EuroAsian Union. This analysis is in the context of the opportunities for cooperation and for achieving a synergy effect, as this Union offers significant market and scientific and technological potential, as well as the potential for attracting direct and portfolio investments in Bulgaria.

The second area, which emerges as fundamental and promising for the candidate, is in the field of applied microeconomics and, in particular, in-depth research into the relations between labor productivity, income, saving, and consumption. This direction is rightly considered by Dimitar Damyanov as relatively independent, insofar as the selected indicators at the microeconomic level are studied as resulting from the level and trends in the

macroeconomic environment. His positions are well outlined in the critical analysis of modern economic theories and the methodologies and research methods used in the scientific literature. It can definitely be said that ***one of the results of his research is the outlining of opportunities for state institutions to develop and implement income policies and to maintain sustainable purchasing power of households.***

Ch. Assist. Prof. Damyanov has participated in seven research projects with applied results. I would like to highlight the main ones: “Structural Convergence of the Bulgarian Economy to the Eurozone”, “Bulgaria and the Eurasian Economic Union – Opportunities for Cooperation”, and “Functioning of Local Production Systems in Conditions of Economic Crisis (Comparative Analysis and Benchmarking for the EU and Beyond)”.

In fact, the two areas of research in the candidate’s publications are only formally in different sections of Economics – Microeconomics and International (Comparative) Economics. In terms of content, they imply each other, since the levels of labor productivity and the derived level of income and living standards are the main convergence criteria for the acceptance of a country into the Eurozone. The same criterion and the system of indicators attached to it are also decisive for the admission of the Western Balkan countries to the EU.

The habilitation thesis "Household Consumption in Bulgaria: Structural Characteristics, Dynamics and Factors" was published as a monograph in 2024 by the Publishing Complex of the University of National and World Economy (ISBN: 978-619-232-803-0). It is 146 pages in total, including an introduction, three chapters, a conclusion, a list of used literature and an appendix. In Chapters One and Two, the author demonstrates excellent knowledge of the existing literature by Bulgarian and foreign authors on the issue, which is of permanent interest. Income and consumption are a mandatory component in all models of socio-economic policy. *The main dependencies and trends of the main indicators for the EU and its member states are derived.*

Ch. Assist. Prof. Damyanov presents a convincing comparative analysis of the indicators for Bulgaria and other EU countries, brings out the similarities and the differences between them. One of the focuses of the study is the influence of consumption on aggregate demand and through it on the dynamics of GDP growth. By emphasizing the specificity of consumer spending in accordance with the demographic structure of Bulgaria and other EU

countries, he proves through quantitative comparative analysis that the same factors with different demographic structures have different degrees of impact.

The impact of individual groups of goods (food, clothing, beverages, tobacco products, etc.) on aggregate household consumption demand is also subjected to quantitative and qualitative analysis. The conclusions regarding how the increase in incomes affected the change in the elasticity of demand for individual groups of goods and services and how this in turn affects GDP growth are also convincing. The conclusions reached by the author regarding the regulatory instruments for influencing the propensities to save and consume and the subsequent change in consumer behavior are useful for the possibilities of improving and enriching income policy.

6. Assessment of the main scientific and applied contributions of the applicant

In my opinion, the following scientific and applied contributions can be derived from the scientific publications of Ch. asst. prof. D. Damyanov:

- ◆ Adequate indicators of consumption and savings, relevant to the specifics of the Bulgarian economy, have been derived. The interrelationships between them have been shown, as well as the modification of their structure under the influence of various factors. The author's methodology has been tested, allowing the effects of these factors to be distinguished in the short and long term.

- ◆ A qualitative and quantitative assessment of the impact of the demographic collapse in Bulgaria on the structure of consumption, on savings and investments, and hence on the mechanism and dynamics of economic growth, has been made.

- ◆ The differences in the course of the convergence of the structures of gross added value in the Bulgarian economy at different levels of aggregation – sectoral and by groups of economic activities – have been analyzed. On this basis, the influence of individual economic activities on the general course of the process has been highlighted.

7. Critical notes and recommendations

◆ In future studies on the relationship between income and consumption and their impact on economic growth, the model of the personal income tax, the necessary levels of social security and the financing of health services should be taken into account. Because these additional factors strongly influence the propensity to save and invest.

◆ The consumer behavior of households has its own autonomy, but it should not be absolutized. In future studies, the close relationship between supply and demand, which also finds an intersection in income and consumer preferences, should be included. Because it is important not only how much consumer demand grows as an absolute value, but also whether, for example, demand is satisfied primarily by imported or domestically produced goods.

◆ At this stage, Ch. Assist. Prof. Damyanov has enough publications and research project participations. But the next step must necessarily be publications in leading foreign journals, international conferences and publications with international participation.

8. Conclusion

Considering the demonstrated academic qualities of Ch. asst. prof. Dimitar Damyanov as an established researcher and lecturer, I confidently propose to the scientific jury that he be awarded the academic title of "associate professor".

03.12.2024

Sofia

Signed:

/Prof. Rumen GECHEV, D.Sc/